

วิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์
ของสก๊อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลง
นาร์ดิส ของไมล์ส เดวิส

A Comparative analysis of Scott Lafaro's
and Marc Johnson's Improvisation on Miles
Davis's Nardis

ศุภวุฒิ พิมพันธ์¹

Suphawut Phimnon

เด่น อยู่ประเสริฐ²

Denny Euprasert

¹ นักศึกษาหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยดนตรี
มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของ สก๊อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน จากบทเพลงนาร์ดิส ประพันธ์โดย ไมล์ส เดวิส โดยมีขอบเขตการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ลักษณะจังหวะ โครงสร้างแนวทำนอง เสียงประสาน บันไดเสียง เทคนิคการบรรเลง และอื่นๆ จากการวิจัยทางด้าน ลักษณะจังหวะที่ปรากฏในโครงสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์ พบว่า นักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน ใช้ลักษณะจังหวะที่มีความหลากหลายในการพัฒนาประโยคเพลง โดยองค์ประกอบสำคัญ ได้พบการใช้รูปแบบโน้ตเช็ทหนึ่งชั้น และโน้ตสามพยางค์ ที่เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาโมทีฟ และยังส่งผลทำให้การเคลื่อนไหวทำนองเกิดแนวคิดโพสิริธึม รวมไปถึงการคลาดเคลื่อนของอัตราจังหวะ ซึ่งเป็นวิธีการขยายขอบเขตการบรรเลง รวมไปถึงเป็นวัตถุดิบใหม่ๆ ที่สามารถนำมาพัฒนากับโครงสร้างแนวทำนอง โดยสก๊อตต์ ลาฟาโร ได้นำลักษณะจังหวะต่างๆ มาพัฒนากับโครงสร้างแนวทำนอง ที่มีองค์ประกอบของบันไดเสียง และการบรรเลงอาร์เปจจ์เคลื่อนทำนองแบบเรียงเสียง พร้อมกับการใช้ชิ้นคู่เสียงมาสร้างสีสันให้กับแนวทำนอง ในส่วนของมาร์ค จอห์นสัน ได้ปรากฏการใช้ลักษณะจังหวะหลากหลายผสมผสานกับโครงสร้างบันไดเสียง และอาร์เปจจ์ด้วยการเคลื่อนทำนองด้วยชิ้นคู่เสียง ทางด้านเสียงประสาน นักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน มีการใช้บันไดเสียงที่มีความสัมพันธ์ กับการดำเนินคอร์ดและบันไดเสียงอื่นๆ เพื่อให้เกิดโน้ตส่วนขยายคอร์ด รวมไปถึงโครงสร้างเสียงประสานอื่นๆ ทางด้านเทคนิคการบรรเลงของสก๊อตต์ ลาฟาโรและมาร์ค จอห์นสัน มีการใช้เทคนิคโน้ตฮาร์โมนิกส์เพื่อสร้างสีสันให้กับแนวทำนอง ทั้งนี้มาร์ค จอห์นสัน มีการใช้เทคนิคการบรรเลงที่หลากหลายกว่าสก๊อตต์ ลาฟาโร และรวมไปถึงพบการอิมโพรไวส์ด้วยแนวคิดการแปรระดับจากทำนองหลักของบทเพลง

คำสำคัญ: สก๊อต ลาฟาโร, มาร์ค จอห์นสัน, นาร์ดิส, ไมล์ส เดวิส

Abstract

This analysis, focused on a comparative of Scott LaFaro's and Marc Johnson's improvisation on Nardis composed by Miles Davis. Researcher focused on Rhythm, Melodic Structure, Harmony, Scales Bass Technique and others musical element. From an analysis, found that both bassists use varieties of rhythmic to develop their phrasing, mostly on Eight-Note and Triplet. to develop their motifs, they create a Polyrhythm and Rhythmic Displacement to expand more possible ways to improvise. Scott LaFaro uses patterns of rhythmic scales and arpeggio with a chord changes to make his improvisation line to be linear pattern while Marc Johnson use the same element but focused more on intervals. In part of harmony, both bassists use varieties of scales to be a source of their improvisation which can create an Expansion on an improvisation's line. On bass's Technique, both bassists use a Harmonic Technique to color their lines. Marc Johnson have more variation on Technique Than Scott LaFaro moreover, Ornamenting variation from a melody also found on Marc 's improvisation line.

Keywords : Scott LaFaro, Marc Johnson, Nardis, Miles Davis

บทนำ

ดนตรีแจ๊สในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ดับเบิลเบส (Double Bass) นั้นมีบทบาทเป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำหน้าที่บรรเลงประกอบเสียงประสานโดยให้ความสำคัญไปที่โน้ตพื้นฐาน (Root) และโน้ตโดมิแนนท์ (Dominant) จนกระทั่งช่วงปี ค.ศ.1930 ได้เกิดกระแสของดนตรีแจ๊สรูปแบบ “สวิง” (Swing) แนวคิดวิธีการบรรเลงเบสนั้นได้เปลี่ยนไปใช้ลักษณะ “การเดินเบส” (Walking Bass) ซึ่งเป็นการใช้จังหวะของโน้ตตัวดำ (Quarter note) บรรเลงทั้ง 4 จังหวะ ซึ่งเน้นไปที่จังหวะ 2 ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒

และ 4 ในอัตราจังหวะ (Meter) 4/4 พร้อมทั้งการใช้โน้ตที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างเสียงประสาน เช่น โน้ตลำดับที่ 3 และ 7 เพื่อแสดงถึงคุณลักษณะของเสียงประสานมากขึ้น

ต่อมาวิธีการบรรเลงเบสได้มีการพัฒนาที่หลากหลายขึ้น เช่น การบรรเลงทำนองสอดประสาน (Counter Melody) การบรรเลงจังหวะขัด (Syncopation) รวมไปถึงการอิมโพรไวส์ (Improvisation) และวิธีการอื่นๆ โดยนักบรรเลงเบสผู้บุกเบิกวิธีการเหล่านี้คือจิมมี แบลนตัน (Jimmy Blanton, 1918-1942) ผู้บรรเลงเบสของดัก เอลลิงตัน (Duke Ellington, 1899-1974) ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อนักบรรเลงเบสที่มีชื่อเสียงในช่วงเวลาต่อมา จนถึงราวปี ค.ศ. 1950 ได้ปรากฏกระแสดนตรีแจ๊สรูปแบบ “บีบอป” (Bebop) วิธีการบรรเลงเบสเริ่มมีการเพิ่มองค์ประกอบของโน้ตครึ่งเสียง (Chromatic) ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ต้องบรรเลงสนับสนุนแนวทำนองและความสัมพันธ์ของโครงสร้างเสียงประสานที่ขยายขอบเขตมากขึ้น “ราวทศวรรษที่ 50 ดนตรีลักษณะบีบอป (Bebop) เริ่มเกิดขึ้น ซึ่งบีบอปถือได้ว่าเป็นแจ๊สยุคใหม่อย่างแท้จริง การเดินเบสของนักเล่นเบสในยุคบีบอป เริ่มใช้โน้ตนอกโครงสร้างเสียงประสาน การใช้โน้ตครึ่งเสียงสร้างแนวการเดินเบสขนานยาว (แทนการใช้เชื่อมระหว่างโน้ต) และการดันเบสมีลักษณะที่โลดโผนมากขึ้น” (นพดล ธีรธราดล, 2544)

หลังจากยุคบีบอปช่วงเวลาที่ผ่านมาของดนตรีแจ๊สนั้น ได้ปรากฏนักบรรเลงเบสที่โดดเด่นหลายท่าน แต่นักบรรเลงเบสที่มีบทบาทในการปฏิวัติแนวคิดของรูปแบบการบรรเลงเบส ซึ่งได้ปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ของดนตรี แจ๊สคือ “สก็อตต์ ลาฟาโร” (Scott LaFaro, 1936-1961) นักบรรเลงเบสที่สร้างผลงานอันโดดเด่นให้กับวงเปียโนทรีโอของบิลล์ อีแวนส์ (Bill Evans, 1929-1980)

สก็อตต์ ลาฟาโร เป็นที่รู้จักดีในฐานะนักบรรเลงเบส ผู้ที่นำเสนอแนวคิดวิธีการบรรเลง ผสานกับเทคนิคต่างๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบนวัตกรรมสมัยใหม่ในช่วงเวลานั้น อีกทั้งแนวคิดของเขาได้มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อการพัฒนาวิธีการบรรเลงเบสของดนตรีแจ๊ส ในช่วงครึ่งหลังศตวรรษที่ 20 จากการร่วมสร้างสรรค์ผลงานของ

วงเปียโนทริโอกับบิลล์ อีแวนส์ จนได้ถูกยกย่องจากผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีแจ๊สให้เป็น “เดอะคลาสสิกทริโอ” (The Classic Trio) ซึ่งบทบาทการบรรเลงเบสของเขาในรูปแบบวงเปียโนทริโอนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่มีความเป็นเอกลักษณ์อย่างมาก “ลาฟาโร บรรเลงเบสได้อย่างพลิ้วไหว ทว่า ในคุณสมบัติที่ประกอบกัน เขายังแม่นยำในสัดส่วนจังหวะเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ในเวลาอิมโพรไวส์ ลาฟาโรจึงไม่เคยหลุดจากโครงสร้างจังหวะเดิมเลย เมื่อมาอยู่ในวงของอีแวนส์ที่เขาสามารถสนองต่อการวอยซิงเสียงคอร์ด ของเปียโนได้อย่างทันท่วงที” (อนันต์ ลือประดิษฐ์, 2545) แนวคิดวิธีการบรรเลงเบสของสก็อตต์ ลาฟาโร ได้มีอิทธิพลต่อนักบรรเลงเบสสมัยใหม่ ที่มีชื่อเสียงของช่วงเวลาต่อมา นักบรรเลงเบสที่ได้พัฒนาแนวคิดจากการได้รับอิทธิพลของลาฟาโร ในผลงานวงเปียโนทริโอสุดท้ายของบิลล์ อีแวนส์

มาร์ค จอห์นสัน นักบรรเลงเบส และนักวิชาการทางดนตรีแจ๊ส อีกทั้งยังได้รับการยอมรับในฐานะนักประพันธ์เพลง จากผลงานอัลบั้มเชดส์ออฟเจด (Shades of Jade) ได้รับรางวัลเดนิชมิวสิก อวอร์ด (Danish Music Award) สาขาศิลปินเพลงต่างชาติดียอดเยี่ยม (Best Foreign Release) ในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งเขาเป็นผู้บรรเลงเบสคนสุดท้าย ที่ได้ร่วมงานกับบิลล์ อีแวนส์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน และนำเสนอแนวคิดวิธีการบรรเลงเบสอันโดดเด่นไว้มากมาย จึงถูกยกย่องว่าเทียบเท่าได้กับสก็อตต์ ลาฟาโรจากวงเดอะคลาสสิกทริโอ “อีแวนส์มองเห็นวงระดับเดอะคลาสสิกทริโอได้อีกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับการเล่นเบสของจอห์นสัน คือคำตอบที่อีแวนส์ค้นหาตลอด เพื่อทดแทนความสมบูรณ์แบบอันชาญฉลาด ที่ลาฟาโรได้สร้างไว้” (จิรภัทร อังศุมาลี, 2550) เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ มาร์ค จอห์นสันได้ร่วมงานบันทึกเสียง และทัวร์คอนเสิร์ต ก่อนที่บิลล์ อีแวนส์จะเสียชีวิต

สก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน เป็นสองนักบรรเลงเบส ที่เคยร่วมงานกับบิลล์ อีแวนส์ นักเปียโนผู้มีบทบาทอย่างมาก ในทางประวัติศาสตร์ของดนตรีแจ๊ส ซึ่งนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่านนั้นมีลักษณะการบรรเลงที่แตกต่างกัน ทั้งด้านแนวความคิด เทคนิคการบรรเลง การอิมโพรไวส์ รวมไปถึงช่วงเวลาที่ได้รับอิทธิพลต่างๆ ทางรูปแบบดนตรี อีกทั้งสก็อตต์ ลาฟาโร นั้นยังมีอิทธิพลต่อมาร์ค จอห์นสัน ของ

การพัฒนาแนวทางการบรรเลงเบส ในฐานะบทบาทสมาชิกวงเปียโนทรีโอสุดท้ายของบิลล์ อีแวนส์ เปรียบได้กับผลงานที่มีชื่อเสียงอย่างวงเดอะคลาสสิกทรีโอ ซึ่งในผลงานของวงเปียโนทรีโอทั้ง 2 ช่วงเวลานี้ ได้มีการหยิบนำเอาบทเพลงนาร์ดิส (Nardis) จากการประพันธ์ของไมล์ส เดวิส (Miles Davis, 1926-1991) มาเรียบเรียงใหม่เป็นทั้งผลงานในอัลบั้มหลัก และการแสดงสดอีกมากมาย ซึ่งบทเพลงนาร์ดิส นั้น ได้แสดงบริบทของแนวคิด และเทคนิคการอิม-โพรไวส์ของนักบรรเลงเบส 2 ท่านนี้เป็นอย่างดี

บทเพลงนาร์ดิส ประพันธ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1958 โดยไมล์ เดวิส ซึ่งบรรจอยู่ ในอัลบั้มพอร์ทเทรตออฟแคนนอนบอล (Portrait of Cannonball) ของแคนนอนบอล แอดเดอร์เลย์ (Cannonball Adderley, 1928-1975) เป็นผลงานที่อยู่ในช่วงหลังกระแสดนตรีบีบอป (Post-Bebop) ใช้โครงสร้างของการดำเนินคอร์ดมีพื้นฐานแนวคิดจากโมด (Mode) โดยบิลล์ อีแวนส์ ได้มีส่วนร่วมในการบันทึกเสียงเปียโนในผลงานชุดนี้ และยังได้นำบทเพลงนาร์ดิส มาเรียบเรียงใหม่พร้อมกับบรรจุในผลงานเอ็กซ์พลอเรชัน (Exploration) ซึ่งเป็นอัลบั้มที่ 2 ของวงเดอะคลาสสิกทรีโอ โดยสก็อต ลาฟาโร เป็นผู้บรรเลงเบส ถูกบันทึกเสียงเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1961 โดยบทเพลงนี้ได้ปรากฏแนวคิดวิธีการบรรเลงต่างๆ ที่ สก็อตต์ ลาฟาโร ได้นำมาใช้ในทุกบทเพลงของอัลบั้มนี้ “บทเพลงนาร์ดิส แสดงให้เห็นถึงแนวคิดโดยรวมที่สก็อตต์ ลาฟาโร ได้นำมาใช้ในอัลบั้มเอ็กซ์พลอเรชัน ทั้งด้านจังหวะ และการบรรเลงที่ละทิ้งความสัมพันธ์ของโครงสร้างเสียงประสานในบทเพลง” (Clack, 2014 : 9) และบทเพลงนาร์ดิส ยังได้ถูกบิลล์ อีแวนส์ นำมาบรรเลงพร้อมกับบันทึกไว้อีกหลายอัลบั้ม จนกระทั่งในผลงานของทรีโอสุดท้าย ได้ถูกนำมาบรรเลงใน 3 ผลงานการแสดงสดอย่างเดอะปารีสคอนเสิร์ต (The Paris Concert) เทิร์นเอาต์เดอะสตาร์เดอะไฟนอล วิลเลจแวนการ์ด (Turn Out the Stars The Final Village Vanguard) และที่คีย์สโตน คอร์เนอร์ (Keystone Korner) ซึ่งได้ถูกบันทึกเป็นผลงานที่ชื่อว่า “เดอะลาสท์ วอลทซ์” (The Last Waltz) โดยทั้งสามผลงานการแสดงสดนี้มีมาร์ค จอห์นสัน เป็นผู้บรรเลงเบสที่แสดงถึงบทบาทการสร้างสรรค์ ในเทคนิคการบรรเลง รวมไปถึงบริบท

ของแนวคิดการอิมโพรไวส์อันโดดเด่น ที่ได้ปรากฏในบทเพลงนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ และเปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสันจากบทเพลงนาร์ดิส ประพันธ์โดยไมล์ส เดวิส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงวิธีการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน
2. เป็นแนวทางการเรียนรู้การอิมโพรไวส์ที่อยู่ในลักษณะโครงสร้างทางดนตรีของบทเพลงนาร์ดิส
3. ทราบถึงการพัฒนาเทคนิคที่อยู่ในรูปแบบองค์ประกอบของการบรรเลงเบส

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยฉบับนี้ขอบเขตการวิจัยของบทวิเคราะห์ ผู้วิจัยแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลงนาร์ดิส ได้ใช้ข้อมูลจากผลงานเอ็กซ์โพเรชั่น สังกัดค่ายรีเวอร์ไซด์ บันทึกเสียงในปี ค.ศ.1961 และผลงานการแสดงสดเดอะลาสท์ วอลท์ซเดอะไฟนอลเรคคอร์ด สังกัดค่ายไมล์สโตน บันทึกเสียงในปี ค.ศ. 1980 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบวิธีการอิมโพรไวส์ และแสดงถึงลักษณะพิเศษ ของนักบรรเลงเบสทั้งสองท่านในประเด็นด้านลักษณะจังหวะ โครงสร้างแนวทำนอง เสียงประสาน บันทึกเสียง เทคนิคการบรรเลง และอื่นๆ

2. ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบการอิมโพรไวส์เป็นประเด็นสำคัญ ส่วนประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่อง ผู้วิจัยอ้างกล่าวถึงในกรณีต่อไป

2.1 สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโรแวน คลาก (Rowan Clark) แจ็ค ดี เฮลสเลย์ (Jack D. Helsley) และแนวคิดจากการวิเคราะห์ของผู้ทรง

คุณวุฒิต่านอื่น มาใช้เพื่ออธิบายวิธีการอิมโพร-ไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยดังนี้

1. โน้ตที่นำมาวิเคราะห์ที่ได้มาจากเอกสารและแหล่งข้อมูลดังนี้
 - 1.1 จากหนังสือเดอะบิลล์อีแวนส์ทรีโอ เล่มที่ 1 ถอดโน้ตโดยเลียม โนเบิล (Liam Noble) และคริส บาร์อน (Chris Baron) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เฉพาะบทเพลงนาร์ดิส ส่วนที่ สก็อตต์ ลาฟาโร บรรเลงท่อนการอิมโพรไวส์
 - 1.2 ผู้วิจัยได้ทำการถอดโน้ตการอิมโพรไวส์ของมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลงนาร์ดิส จากซีดีอัลบั้มชุดเดอะลาสทวอลท์ เดอะไพนอลเรคคอร์ด ตรวจสอบโดย ผศ.ดร.เด่น อยู่ประเสริฐ และอาจารย์ธีรวัฒน์ ต้นบุตร อาจารย์ประจำวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต
2. คำศัพท์ทางดนตรีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำความหมายหรือคำแปลมาจากหนังสือ พจนานุกรมศัพท์ ดุริยางคศิลป์ พิมพ์ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2552 เขียนโดย ศ.ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ
3. นำพื้นฐานทางด้านทฤษฎีดนตรีแจ๊ส มาใช้อธิบาย

นิยามศัพท์

คอรัส หมายถึง การแปรทำนองหลักที่ถูกบรรเลงด้วยการอิมโพรไวส์ ในจำนวนที่ไม่จำกัด นักดนตรี แจ๊สเรียกการแปรแต่ละครั้งว่า “คอรัส” (Chorus) 1 คอรัส หมายถึงการแปร 1 ชุด โดยทั่วไปคอรัสการอิมโพรไวส์ จะยึดถือโครงสร้างและเสียงประสานของทำนองหลัก ผู้แสดงเดี่ยวแต่ละคนจะแปรทำนองหรืออิมโพรไวส์ หนึ่งคอรัสหรือมากกว่าหนึ่งคอรัสก็ได้ (เด่น อยู่ประเสริฐ, 2553)

การเคลื่อนทำนองขึ้นคู่เสียง (Intervallic Motion) หมายถึงการเคลื่อนที่ของขึ้นคู่เสียงที่เกิดขึ้นในแนวทำนอง ตั้งแต่ขึ้นครึ่งเสียงขึ้นไปจนถึงช่วงคู่แปดซัน

(ขั้นคู่ 15 เพอร์เฟก) ทั้งทิศทางขึ้น และลง

ส่วนขยายคอร์ด (Extensions) หมายถึง โน้ตในลำดับที่สูงกว่าโน้ตลำดับที่ 5 ของทริยแอดได้แก่โน้ตลำดับที่ 6, 7, 9, 11 และ 13 เมื่อเพิ่มโน้ตเหล่านี้ลงในทริยแอดแล้วจะทำให้คอร์ดนั้นมีสีสันของเสียงประสานที่เข้มข้นขึ้น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งในดนตรีแจ๊ส (ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล, 2555)

โน้ตเป้าหมาย (Target Note) การกำหนดโน้ตเพื่อแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของเสียงประสานที่อยู่ในคอร์ด สามารถเป็นได้ทั้งโน้ตพื้นฐาน โน้ตที่อยู่ในโครงสร้างคอร์ด หรือโน้ตเหนือโครงสร้างคอร์ด โดยขึ้นอยู่กับแนวทำนองในขณะนั้น (จิรวัฒน์ ตันบุตร, 2561)

โกลโน้ต (Ghost Note) หมายถึง ตัวโน้ตที่มีเครื่องหมาย กากบาท (“X”) แทนที่หัวโน้ต แสดงให้เห็นถึงการเล่นที่ไม่เกิดเสียง แทบจะไม่ได้ยินหรือจางหะของโน้ตไม่คงที่ (รุ่งธรรม ธรรมการ, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลง *นาร์ดิส* ของไมล์ส เดวิส ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ เอกสาร บทความ และแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นได้ดำเนินการวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 5 ส่วนดังต่อไปนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) แนวทางการวิเคราะห์ 4) กรอบแนวคิดการวิจัย 5) การนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัย หนังสือ เอกสาร บทความ และโน้ตเพลง

1.2 เว็บไซต์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน รวมไปถึงบทเพลง *นาร์ดิส*

1.3 ข้อมูลจากแผ่นซีดี (CD Audio)

2. การตรวจสอบข้อมูล

โน้ตการอิมโพรไวส์ในบทเพลงนาร์ดิสของสก็อต ลาฟาโร ผู้วิจัยได้นำโน้ตมาจากหนังสือเดอะบิลล์ อีแวนส์ทรีโอ เขียนโดยเลียม โนเบล และคริส บาร์อน พบว่ามีความผิดพลาดในลักษณะจังหวะของแนวทำนองบางส่วน รวมไปถึงรายละเอียดในการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ผู้วิจัยจึงได้ทำการแก้ไขโดยการเปรียบเทียบกับไฟล์เสียงข้อมูลจากแผ่นซีดี

โน้ตการอิมโพรไวส์ในบทเพลงนาร์ดิสของมาร์ค จอห์นสัน ผู้วิจัยได้ทำการถอดพร้อมกับบันทึกโน้ต จากแผ่นซีดีอัลบั้มชุดเดอะลาสทวอลท์ซเดอะไฟนอลเรคคอร์ดดิงส์ ปี ค.ศ. 1980 แผ่นที่ 2 ทั้งนี้โน้ตการอิมโพรไวส์ทั้ง 2 ฉบับได้รับการตรวจสอบ รวมถึงคำแนะนำจาก ผศ.ดร.เด่น อยู่ประเสริฐ และอาจารย์ธีรวัฒน์ ต้นบุตร

3. แนวทางการวิเคราะห์

จากข้อมูลเบื้องต้นในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์ของโรแวน คลาก แจ็ค ดี เฮลสเลย์ และเล็กซ์ กิล พร้อมทั้งแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น มาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์การ อิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร

- 3.1.1 ลักษณะแนวทำนองการอิมโพรไวส์
- 3.1.2 ลักษณะแนวทำนองปีบอบ
- 3.1.3 ลักษณะโครงสร้างประโยค
- 3.1.4 ลักษณะจังหวะในการสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์
- 3.1.5 การใช้โน้ตสามพยางค์
- 3.1.6 การบรรเลงอาร์เปจ
- 3.1.7 แนวคิดโพลิริอิม

3.2 แนวทางการอิมโพรไวส์ของมาร์ค จอห์นสัน

3.2.1 ลักษณะแนวทางการอิมโพรไวส์ของมาร์ค จอห์นสัน

3.2.2 การใช้โน้ตสามพยางค์

3.2.3 การเคลื่อนทำนองขึ้นคู่เสียง

3.2.4 เทคนิคการบรรเลงรูตเสียง

3.2.5 การบรรเลงเทคนิควิบราโต

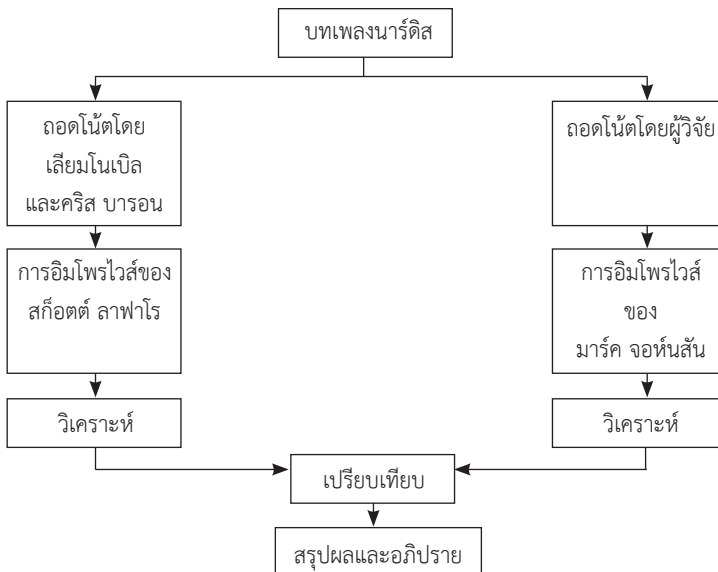
3.2.6 เทคนิคการบรรเลงกดนิ้วควบสองสาย

3.3 บทวิเคราะห์บทเพลงนาร์ดิส

3.4 แนวคิดด้านการพัฒนาโมทีฟ

4. กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และ มาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลงนาร์ดิส ของไมล์ เดวิส” ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการศึกษา โดยกรอบแนวคิดการวิจัยมีดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย

5. การนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำการทบทวนวรรณกรรมจากบทที่ 2 มาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์เปรียบเทียบ ในประเด็นที่สำคัญทางด้านลักษณะ จังหวะ โครงสร้างแนวทำนอง เสียงประสาน บันไดเสียง เทคนิคการบรรเลง และอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์จากส่วนรายละเอียดของแนวคิดที่เกิดขึ้น ของการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน

จากบทวิเคราะห์การอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ทำให้ทราบถึงแนวคิด เทคนิควิธีการบรรเลงต่างๆ ที่ปรากฏในโครงสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์ ในบทเพลงนาร์ดิสของนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน ซึ่งอาจมีประเด็นบางส่วนที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมไปถึงปัจจัยทางช่วงระยะเวลาของการได้รับอิทธิพลที่ต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นหลักออกเป็นด้านลักษณะจังหวะ โครงสร้างแนวทำนอง เสียงประสาน บันไดเสียง เทคนิคการบรรเลง และอื่นๆ โดยนำรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์จากส่วนแนวทำนองที่สำคัญ มาเปรียบเทียบกับตารางสรุปผลการ อิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการวิเคราะห์การอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลงนาร์ดิส

ประเด็นหลัก	รายละเอียด	สก็อตต์ ลาฟาโร	มาร์ค จอห์นสัน	หมายเหตุ
ลักษณะจังหวะ	โครงสร้างลักษณะจังหวะ	*	*	
	การพัฒนาลักษณะจังหวะ	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	โพลีริธึม	*	*	แตกต่างกัน
	การคลาดเคลื่อนของอัตราจังหวะ		*	
โครงสร้าง แนวทำนอง	การใช้โครงสร้างของโน้ต ในบันไดเสียง	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	การสร้างแนวทำนอง อาร์เปจ	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	การเคลื่อนทำนองขึ้นคู่ เสียง	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	การใช้โน้ตในคอร์ดโทน	*	*	
	คอร์ดซ้อน ทริยแอด	*	*	
	ซีควเन्ซ์ทำนอง	*	*	
เสียงประสาน	การใช้โน้ตส่วนขยายคอร์ด	*	*	
	คอร์ดซ้อน ทริยแอด	*	*	
เสียงประสาน	การใช้โน้ต ค้ำเสียง	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	ขึ้นคู่เสียง		*	
	คอร์ดคู่ 4 และ 5 เรียงซ้อน		*	

บันไดเสียง	เมเจอร์		*	
	ไมเนอร์	*	*	
	โดเรียน	*	*	
	ฟรีเจียน	*	*	
	ลิเดียน	*	*	
	โลครีียน	*		
	ไฮลโทน	*	*	
	เพนตาโทนิค	*	*	
	บลูส์		*	
	โครมาติก	*	*	
เทคนิค การบรรเลง	โน้ตฮาร์โมนิกส์	*	*	เหมือนกันและแตกต่างกัน
	โกสโน้ต		*	
	การกดนิ้วควบสองสาย		*	
	การบรรเลงรูดเสียง		*	
อื่นๆ	การแปรรูประดับ		*	
	การใช้โน้ตค้างเสียง	*	*	แตกต่างกัน

2. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสันในบทเพลงนาร์ดิส ของไมล์ส เดวิส ทำให้ทราบถึงวิธีการอิมโพรไวส์ของนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน รวมไปถึงรายละเอียดที่ได้จากการเปรียบเทียบ ทำให้สามารถเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเทคนิคการบรรเลง และปัจจัยทางอิทธิพลต่างๆ ที่ทำให้การอิมโพรไวส์ของนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่านมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ ยังทำให้ทราบถึงการอิมโพรไวส์บนความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของโมด ซึ่งเป็นอีกส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างสรรค์ และการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษา และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการอิมโพรไวส์ของผู้บรรเลงเบสได้อย่างดี

จากตารางผลการเปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และ มาร์ค จอห์นสันในบทเพลงนาร์ดิส ของไมล์ส เดวิส ทำให้สามารถสรุปประเด็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นทางด้านลักษณะจังหวะ โครงสร้างแนวทำนอง เสียง ประสาน บันไดเสียง เทคนิคการบรรเลง รวมไปถึงด้านอื่นๆ ซึ่งแต่ละประเด็นนั้นมี รายละเอียดความเหมือน และแตกต่างกันดังนี้

ความเหมือนกันทางประเด็นด้านลักษณะจังหวะพบว่าสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ใช้โครงสร้างของโน้ตเช็ตหนึ่งชั้นเป็นองค์ประกอบหลักของ แนวทำนอง อีกทั้งสร้างสีสันโดยการผสมเข้ากับกลุ่มโน้ตสามพยางค์ตัวดำ และโน้ตอื่นๆ

ทางด้านโครงสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์ จากการวิเคราะห์โดยรวมของนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่านพบว่า มีความเหมือนกันของแนวคิดวิธีการพัฒนา โหมทฟีที่ปรากฏในบางแนวทำนอง ซึ่งจะเป็นการนำเสนอโหมทฟีหลัก จากนั้นพัฒนา ด้วยวิธีซ้ำ รวมถึงการขยายในองค์ประกอบต่างๆนอกจากนี้ยังพบการเคลื่อนทำนอง ขึ้นคู่เสียงที่มีความเหมือนกันในบางแนวทำนอง แต่จะมีความแตกต่างกันในการนำมาพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายส่วนรายละเอียดของความแตกต่าง

ทางด้านโครงสร้างเสียงประสานนั้นมีความเหมือนกันในบางประเด็น ซึ่งเป็นผลจากวิธีการใช้บันไดเสียงเป็นองค์ประกอบโครงสร้างหลักของประโยค การเคลื่อนทำนองจึงทำให้เกิดเสียงประสานของส่วนขยายคอร์ดต่างๆ อีกทั้งพบการ บรรเลงอาร์เปจ ซึ่งทำให้เกิดโครงสร้างเสียงประสานทริยแอดซ็อน คอร์ดทบเจ็ด ทบเก้า และคอร์ดอื่นๆ ถูกใช้ในช่วงเริ่มต้น และในส่วนของพัฒนาแนวทำนอง

ทางด้านการใช้บันไดเสียงของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน พบการสร้างแนวทำนองการอิมโพรไวส์โดยใช้บันไดเสียงที่เหมือนกันอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ บันไดเสียงไมเนอร์ โดเรียน ฟรีเจียน ลิเดียน เพนตาโทนิค และบันไดเสียงโครมาติก

ในส่วนด้านเทคนิคการบรรเลงที่เหมือนกัน พบการใช้โน้ตฮาร์โมนิกส์ ในลักษณะโน้ตค้างเสียง เพื่อสร้างสีสันให้แนวทำนอง อีกทั้งยังใช้เป็นโน้ตส่วนขยาย

ของคอร์ด

ความแตกต่างทางประเด็นด้านจังหวะพบว่า ลักษณะจังหวะของมาร์ค จอห์นสันมีความหลากหลายกว่า อย่างเช่นวิธีการซ้ำรูปแบบของโมทีฟ ทั้งการซ้ำโดยย่อลักษณะจังหวะ การซ้ำจากส่วนย่อย และการขยายโครงสร้างประโยค ซึ่งขณะที่สก็อตต์ ลาฟาโรจะพัฒนาด้วยการซ้ำรูปแบบโมทีฟที่มีลักษณะจังหวะคงเดิม หรือเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วน และใช้ขยายโครงสร้างประโยคโดยเพิ่มลักษณะจังหวะเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ความแตกต่างทางด้านจังหวะที่เห็นได้ชัดเจนนั้นยังพบว่า สก็อตต์ ลาฟาโรมักใช้โน้ตสามพยางค์ตัวดำเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างแนวทำนอง จึงทำให้เกิดเป็นลักษณะโพลีริธึม ขณะที่มาร์ค จอห์นสัน จะใช้ลักษณะโพลีริธึมเพียงการนำเสนอรูปแบบจังหวะชุด รวมถึงการสร้างแนวทำนองที่มีลักษณะการคลาดเคลื่อนของอัตราจังหวะ ที่ไม่สมมาตรกับชีพจรจังหวะปกติ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาโมทีฟด้วยวิธีการต่างๆ และทำให้การดำเนินแนวทำนองเกิดการซ้อนอัตราจังหวะอื่นเข้าไป

ความแตกต่างทางด้านแนวทำนองพบว่าโดยส่วนมากสก็อตต์ ลาฟาโรมักใช้โครงสร้างของบันไดเสียง และการบรรเลงอาร์เปจในลักษณะการเคลื่อนทำนองเรียงโน้ตทุกตัวตามลำดับ รวมไปถึงการพัฒนาซีควেনซ์ทำนอง เปลี่ยนแปลงเพียงการเพิ่มขึ้นคู่ที่มีระยะช่วงเสียงไม่เกินขั้นคู่ 7 เมเจอร์ในบางส่วน เพื่อการสร้างสีสันให้กับแนวทำนอง ในขณะที่มาร์ค จอห์นสันจะใช้องค์ประกอบทำนองของโครงสร้างบันไดเสียง และการบรรเลงอาร์เปจ ที่พบโดยส่วนมากจะไม่เรียงลำดับ อีกทั้งยังผสมเข้ากับการเคลื่อนทำนองโดยใช้ขั้นคู่ 4 และ 5 เพอร์เฟกไปจนถึงช่วงคู่แปดซ้อน ทำให้แนวทำนองมีระยะช่วงเสียงที่หลากหลาย

ความแตกต่างทางด้านเสียงประสานพบว่ามาร์ค จอห์นสันใช้โน้ตส่วนขยายคอร์ดทุกตัว ซึ่งขณะที่สก็อตต์ ลาฟาโรพบเพียงโน้ตลำดับที่ 9, #9, 11, #11 และ 13 อีกทั้งความแตกต่างที่ชัดเจนนั้น เกิดขึ้นจากการบรรเลงเทคนิคคอร์ดควบสองสายของมาร์ค จอห์นสัน ผสมเข้ากับโน้ตเสียงค้ำ ซึ่งทำให้เกิดโครงสร้างเสียงประสานที่ขยายไปจนถึงการใช้คอร์ดคู่ 4 และ 5 เรียงซ้อน

ความแตกต่างทางด้านการใช้บันไดเสียง จากการวิเคราะห์การอิมโพรไวส์ของนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน พบว่าการใช้บันไดเสียงโคเคเรียน และบันไดเสียงไฮลโทนปรากฏขึ้นเพียงการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร ส่วนมาร์ค จอห์นสันพบการใช้บันไดเสียงเมเจอร์ และโครงสร้างจากบันไดเสียง บลูส์มาเป็นส่วนการพัฒนาโมทีฟ

ความแตกต่างทางด้านเทคนิคการบรรเลง และอื่นๆ พบว่าการบรรเลงเทคนิคโน้ตฮาร์โมนิกส์ของจอห์นสัน จะใช้ในการสร้างแนวทำนอง รวมไปถึงสร้างสีสันให้กับการพัฒนาโมทีฟ ซึ่งต่างจากลาฟาโรที่ใช้เป็นเพียงโน้ตเสียงค้ำ นอกจากนี้ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนของมาร์ค จอห์นสัน ซึ่งพบการใช้เทคนิคการกดนิ้วควบสองสาย ผสานเข้ากับการบรรเลงโน้ตเสียงข้างในย่านเสียงต่ำ รวมไปถึงเพิ่มทักษะด้วยการบรรเลงแยกโน้ต และการบรรเลงรูตเสียง นอกจากนี้ยังพบการใช้แนวคิดของการแปรระดับจากการอิมโพรไวส์โดยใช้แนวทำนองหลักท่อน A

3. อภิปรายผลการวิจัย

จากตารางเปรียบเทียบอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ในบทเพลงนาร์ดิส ทำให้สามารถพิจารณาความชัดเจนในรายละเอียดที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ ซึ่งทำให้เกิดผลสรุปเป็นแนวทางการเปรียบเทียบในประเด็นของความเหมือน และแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำส่วนเนื้อหาหาประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ลักษณะจังหวะ

ทางด้านลักษณะจังหวะในการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสันนั้น มีการใช้องค์ประกอบที่หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของพัฒนาโมทีฟที่เป็นตัวแปรในการดำเนินแนวทำนอง โดยบทเพลงนาร์ดิสในการบรรเลงของสก็อตต์ ลาฟาโร พบว่าการใช้กลุ่มลักษณะจังหวะของการพัฒนาโมทีฟนั้น ค่อนข้างมีความสมมาตร และชัดเจน ทำให้การดำเนินไปของแนวทำนองสามารถนำเสนอรูปแบบโครงสร้างของแนวคิดด้านจังหวะที่หลากหลาย และเป็นผลทำให้การเคลื่อนไหวของแนวทำนองมีสมบูรณ์ ส่วนทางด้านการบรรเลงของมาร์ค จอห์นสัน

การใช้ลักษณะจังหวะที่ปรากฏขึ้นนั้นพบว่ามีการใช้รูปแบบที่หลากหลายเช่นเดียวกัน แต่โครงสร้างของโมทีฟมีการคลาดเคลื่อนของจังหวะในบางส่วน อีกทั้งกับการที่มาร์ค จอห์นสันต้องการจะนำเสนอรูปแบบของลักษณะจังหวะชัด รวมไปถึงในส่วนแนวทำนองการอิมโพรไวส์ที่ไม่มีการบรรเลงสนับสนุน แม้ว่าจะรักษาอัตราความเร็วของบทเพลงเอาไว้ด้วยการบรรเลงโน้ตค้างเสียง แต่ก็ส่งผลทำให้โครงสร้างลักษณะจังหวะของกลุ่มโมทีฟนั้นมีการคลาดเคลื่อน

2) โครงสร้างแนวทำนอง

ในด้านโครงสร้างแนวทำนองพบว่านักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่าน จะใช้โครงสร้างของบันไดเสียง และการบรรเลงอาร์เปจเป็นองค์ประกอบหลักของการสร้างแนวทำนอง ซึ่งปัจจัยทางการเลือกใช้น้บันไดเสียง และโครงสร้างอาร์เปจ ประเภทต่างๆ ของการอิมโพรไวส์นั้น โดยส่วนมากจะพบความสัมพันธ์ที่มีกลุ่มโน้ตในคอร์ดโทน หรือแม้กระทั่งครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์กับกลุ่มโน้ตโดยรวมของการดำเนินคอร์ด อีกทั้งผลที่ได้ยังทำให้แนวทำนองเกิดโน้ตส่วนขยายคอร์ดจากโน้ตอื่นๆ ของการใช้น้บันไดเสียง และการบรรเลงอาร์เปจ นอกจากนี้การเคลื่อนที่ของแนวทำนองยังมีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยที่สก๊อตต์ ลาฟาโร จะใช้การเคลื่อนที่ทำนองแบบเรียงเสียงเป็นส่วนมาก พร้อมทั้งโครงสร้างประโยคค่อนข้างยาว มีลักษณะขึ้น-ลง อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเพิ่มสีสันด้วยการใช้ซันคู่เสียงอื่นๆ เพียงบางส่วน ขณะที่มาร์ค จอห์นสัน จะใช้การเคลื่อนที่ทำนองขึ้นคู่เสียงเป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงการใช้โน้ตกระโดดขึ้นคู่เสียงที่กว้าง และยังใช้แนวทำนองแบบขนานขึ้นคู่ ที่ผสมกับการบรรเลงเทคนิคการกดนิ้วควบสองสาย อีกทั้งความยาวของโครงสร้างประโยคนั้นไม่มีลักษณะที่ตายตัว จึงทำให้แนวทำนองการอิมโพรไวส์ของมาร์ค จอห์นสันนั้น มีองค์ประกอบทางโครงสร้างเสียงประสานค่อนข้างหลากหลาย

3) เสียงประสาน

ทางด้านเสียงประสานนั้นพบว่าสก๊อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน มีการใช้โครงสร้างทริยแอดในลักษณะคอร์ดซ้อน รวมไปถึงเสียงประสานที่เกิดขึ้นจากการบรรเลงอาร์เปจ ซึ่งนักบรรเลงเบสทั้ง 2 ท่านนั้น ยังแสดงถึงความสัมพันธ์

ของการดำเนินคอร์ด และการใช้กลุ่มโน้ตคอร์ดโทน รวมไปถึงโน้ตส่วนขยายคอร์ด อีกทั้งยังพบการใช้ชั้นคู่เสียงที่เหมือนกันในการสร้างสีสันให้กับแนวทำนอง เช่น ชั้นคู่ 4 เพอร์เฟค ชั้นคู่ทริยโทน ชั้นคู่ 6 ไมเนอร์ และชั้นคู่ 7 เมเจอร์ นอกจากนี้ยังพบการใช้ซีควเอนซ์ทำนอง ซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะการพัฒนาโมทีฟ เพื่อให้เกิดโน้ตส่วนขยายในขณะที่เคลื่อนทำนองที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินคอร์ดของบทเพลง นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างในการใช้เสียงประสานเคลื่อนที่แบบขนาน และเกิดโครงสร้างของคอร์ดคู่ 4 และ 5 เรียงซ้อนในการอิมโพรไวส์ของมาร์ค จอห์นสัน

4) บันไดเสียง

ด้านการใช้บันไดเสียง พบว่ามีการใช้ลักษณะของบันไดเสียงที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินคอร์ดของบทเพลง รวมถึงบันไดเสียงอื่นๆ ซึ่งผลจากการใช้โครงสร้างบันไดเสียงในแนวทำนองการอิมโพรไวส์ของนักบรรเลงเบสทั้งสองท่าน โดยส่วนมากจะเน้นไปยังโน้ตที่ทำให้เกิดคุณลักษณะเสียงของส่วนขยายคอร์ด และใช้โน้ตในคอร์ดโทนที่เป็นสมาชิกของบันไดเสียง เพื่อการรักษาความสัมพันธ์ของการดำเนินคอร์ด

5) เทคนิคการบรรเลง

ด้านเทคนิคการบรรเลงนั้นพบว่าสก็อตต์ ลาฟาร์ใช้เทคนิคการบรรเลงค่อนข้างน้อย จะเน้นไปที่การนำเสนอแนวคิดองค์ประกอบในการสร้างทำนอง แต่ยังพบการบรรเลงเสียงโน้ตฮาร์โมนิกสีในลักษณะค้างเสียงเพื่อเพิ่มสีสันให้แนวทำนองเพียงบางส่วน ขณะที่มาร์ค จอห์นสันใช้เทคนิคการบรรเลงที่หลากหลาย ในการผสมผสานกับการสร้างโครงสร้างแนวทำนอง นอกจากนี้ยังพบการใช้เทคนิคการกดนิ้วควบสองสาย ที่ผสมกับการใช้โน้ตเสียงค้างในย่านเสียงต่ำ เพื่อทำให้เกิดมิติทางด้านเสียงประสานค่อนข้างหลากหลาย อีกทั้งยังพบการใช้เทคนิคโกสโน้ต และเทคนิคการบรรเลงรูดเสียง ซึ่งทำให้แนวทำนองการอิมโพรไวส์มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก

6) อื่นๆ

ในส่วนด้านอื่นๆ จากการนำแนวทำนองหลักของบทเพลงมาใช้ใน

การอิมโพรไวส์ ของมาร์ค จอห์นสันได้พัฒนาโดยวิธีการแปรระดับทำนอง ซึ่งเป็นวิธีที่น่าสนใจอย่างมาก โดยสามารถทำให้ทราบถึงการเข้าทำนองหลักเพื่อเป็นการจบการอิมโพรไวส์ได้อย่างดี อีกทั้งยังใช้ลักษณะโน้ต ค้างเสียงด้วยสายเปิดในย่านเสียงต่ำ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของการดำเนินคอร์ด และการควบคุมความเร็วในการดำเนินแนวทำนองการอิมโพรไวส์ ขณะบรรเลงในอัตราจังหวะหลัก

4. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดขององค์ประกอบต่างๆ ของการวิเคราะห์เปรียบเทียบการอิมโพรไวส์ของสก็อตต์ ลาฟาโร และมาร์ค จอห์นสัน ทั้งทางด้านการพัฒนาลักษณะจังหวะ ในการสร้างแนวทำนองโดยใช้บันไดเสียงหลากหลายประเภท ที่ทำให้เกิดเสียงประสานที่มีความน่าสนใจ รวมไปถึงผสมผสานเข้ากับเทคนิคต่างๆ พร้อมกับแนวคิดการบรรเลงในด้านอื่นๆ ที่แสดงถึงการขยายขอบเขตทางศักยภาพของการบรรเลงดับเบิลเบส ซึ่งเหมาะแก่ผู้ที่สนใจเป็นอย่างมาก โดยรายละเอียดของประเด็นการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมานั้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษา และพัฒนาองค์ความรู้จากแนวคิดที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิรัชทร อังศุมาลี. (2550). แจ๊สวิถี POSE BEBOP. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2552). พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกศ กระจัต.
- เด่น อยู่ประเสริฐ. (2553). เอกสารการสอนเรื่องดนตรีแจ๊สและการวิเคราะห์. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธีรวัฒน์ ต้นบุตร. (2561). “การวิเคราะห์แนวบรรเลงเดี่ยวดับเบิลเบสของ รูฟัส รีดในบทเพลงบอดีแอนด์โซล” วารสารดนตรีรังสิต ปีที่13, ฉบับที่ 1 (มกราคม) : 91-104.
- นพดล ธีรธราดล. (2554). วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวการเดินเบส และการดันเบส ในดนตรีแจ๊ส ของชาร์ล มิงกัส เรย์ บราวน์ และเอ็ดดี้ โกลเมส. วิทยานิพนธ์

ศศ.ม. สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.

รุ่งธรรม ธรรมการ. (2557). **เทคนิคการบรรเลงทอมโบนของ วายคลิฟ กอร์ดอน ในบทเพลงเชอโรกี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต.

ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล. (2555) **ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์ พรินติ้ง.

อนันต์ ลือประดิษฐ์. (2545). **แจ๊สอิสระภาพทางดนตรีของมนุษยชาติ**. กรุงเทพฯ : เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป.

Clark, R. (2014). **An Analysis of The Bass Playing of Scott Lafaro as Part of The Bill Evans Trio 1959-1961**. Master of Music Massey University.

Helsley, J. D. (2016). **The Evolution of The Improvisational Vocabulary of Marc Johnson**. Doctor of Musical Arts University of North Texas.

Noble, L., Baron, C., Evans, B., Johnson, M., & Labarbera, J. (2003). **The Bill Evans Trio Volume 1 (1959-1961)**. Milwaukee, WI : Hal Leonard.